Влада на Република Северна Македонија

Скопје, 26 декември 2023 година
Бр. 41-12865/5

До
Претседателот на Собранието на Република Северна Македонија
Скопје

Врз основа на членот 91 алинеја 2 од Уставот на Република Северна Македонија и членовите 132 и 137 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, Владата на Република Северна Македонија Ви поднесува Предлог на закон за финансиски инструменти (*), што го утврди на седницата, одржана на 26 декември 2023 година.

Në bazë të nenit 91, alinesë 2 të Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, neneve 132 dhe 137 të Rregullores së Kuvendit të Republikës së Maqedonisë, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut Ju parashtron, Propozim ligjin për Instrumentet Financiare (*), që e përcaktoi në seancën e mbajtur më 26 dhjetor 2023.

За претставници на Владата на Република Северна Македонија во Собранието се определени д-р Фатмир Бесими, министер за финансии и Филип Николоски, заменик на министерот за финансии а за повереници д-р Јелена Таст, државен секретар во Министерството за финансии и Магдалена Симоновска, државен советник во Министерството за финансии.

Për përfaqësues të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut në Kuvend janë përcaktuar dr. Fatmir Besimi, ministër i Financave dhe Filip Nikolloski, zëvendësministër i Financave ndërsa për të besuar dr. Jelena Tast, sekretare shtetërore në Ministrinë e Financave dhe Magdalena Simonovska, këshilltare shtetërore në Ministrinë e Financave.

Овој закон произлегува од Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија.

Ky ligj rrjedh nga Programi Nacional për miratimin e të drejtës së Bashkimit Evropian.

Прв заменик на претседателот на Владата на Република Северна Македонија

Dr. Artan Grubi

Подготвил: Христина Мишевска, помлад соработник
Проверил: Никола Пасков, раководител на одделение
Катерина Јаневска, раководител на одделение
Контролирал: Стојанчо Радичевски, помошник раководител на сектор
Jetmira Maliqi, помошник раководител на сектор
Согласен: Снежана М. Пендовски, државен советник
Зоран Брњарчевски, раководител на сектор
Одобрил: м-р Методија Димовски, генерален секретар на Владата

ПРЕДЛАГАЧ:

Владата на Република Северна Македонија

ПРЕТСТАВНИЦИ:

д-р Фатмир Бесими, министер за финансии и
Филип Николоски, заменик на министерот за финансии

ПОВЕРЕНИЦИ:

д-р Јелена Таст, државен секретар во Министерството за финансии и
Магдалена Симоновска, државен советник во Министерството за финансии

PROPOZUES:

Qeveria e Republikës së Maqedonisë

PËRFAQËSUES:

Dr. Fatmir Besimi, ministër i Financave dhe
Filip Nikolloski, zëvendësministër i Financave

TË BESUAR:

Dr. Jelena Tast, sekretare shtetërore në Ministrinë e Financave dhe
Magdalena Simonovska, këshilltare shtetërore në Ministrinë e Financave

Предлог на закон

за финансиски инструменти (*)

Propozim ligji

për Instrumentet Financiare (*)

Скопје, декември 2023 година

Shkup, dhjetor 2023

ВОВЕД

I.ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Законот за финансиски инструменти во голема мера е усогласен со Директивата 2014/65/ЕУ за пазари на финансиски инструменти и Регулатива (ЕУ) бр. 600/2014 за пазарите на финансиски инструменти – МИФИД II, со Директивата 2013/36/ЕУ за вршење активности на кредитните институции и за пруденттна супервизија на кредитните институции и инвестициските друштва и Регулатива (ЕУ) бр. 575/2013 за пруденттните барања на кредитните институции и адекватност на капиталот на инвестициските фирми и кредитните институции, со Регулативата (ЕУ) бр. 909/2014 за подобрување на порамнувањето на хартиите од вредност во ЕУ и за централни депозитари и други релеванти директиви од областа на пазарот на капитал.

Постоечкиот Закон за хартии од вредност кој ќе биде заменет со новиот Закон за финансиски инструменти и со Законот за проспект и обврски за транспарентност на издавачите не е усогласен со Директивата 2014/65/ЕУ за пазари на финансиски инструменти и другите релевантни директиви од областа на пазарот на капитал.

Заради горенаведеното се предлага донесување на нов Закон за финансиски инструменти.

Со новиот закон условите за основање на инвестициските друштва, организацсиските услови за вршење инвестициски услуги и активности, заштитата на клиентите, управувањето со ризиците при работењето, надлежностите на високото раководство и надзорните функции се исти како и во останатите држави од Европската Унија. Исто така, и основањето на регулираниот пазар (берза), на мултилатерлана платформа за тргување и организирана платформа за тргување се основаат на ист начин како и во другите држави од Европаската Унија. Согласно новиот Закон на македонскиот пазар на капитал ќе се тргува со сите финансиски инструменти со кои се тргува на пазарите на Европската унија, со што ќе се зголеми понудата и можноста за инвестирање и на домашниот пазар.

HYRJE

I. VLERËSIMI I GJENDJEVE NË FUSHËN QË DUHET TË RREGULLOHET ME KËTË LIGJ DHE ARSYET PËR MIRATIMIN E LIGJIT

Ligji për instrumente financiare në masë të madhe është i harmonizuar me Direktivën 2014/65/BE për tregjet e instrumenteve financiare dhe Rregulloren (BE) nr. 600/2014 për tregjet e instrumenteve financiare – MIFID II, me Direktivën 2013/36/BE për kryerje të aktiviteteve të institucioneve kreditore dhe për mbikëqyrje prudente të institucioneve kreditore dhe shoqërive investuese dhe Rregulativën (BE) nr. 575/2013 për kërkesat prudente të institucioneve kreditore dhe përshtatshmërinë e kapitalit të firmave investuese dhe institucioneve kreditore, me Rregullativën (BE) nr. 909/2014 për përmirësimin e shlyerjes së letrave me vlerë në BE dhe për depozituesit qendrorë dhe direktivat tjerë relevantë nga sfera e tregut të kapitalit.

Ligji ekzistues për letra me vlerë i cili do të zëvendësohet me Ligjin e ri për instrumente financiare dhe me Ligjin për prospekt dhe detyrime për transparencën e emetuesve nuk është i harmonizuar me Direktivën 2014/65/BE për tregjet e instrumenteve financiare dhe direktivat relevante nga sfera e tregut të kapitalit.

Për shkak të të lartpërmendurës propozohet miratim i Ligjit të ri për instrumente financiare.

Me ligjin e ri kushtet për themelim të shoqërisë investuese, kushtet për kryerje të shërbimeve dhe aktiviteteve investuese, mbrojtja e klientëve, menaxhimi me rreziqet gjatë punës, kompetencat e udhëheqësish së lartë dhe funksionet mbikëqyrëse janë të njëjtë si edhe në shtetet tjera të Bashkimit Evropian. Gjithashtu, edhe tregu i rregulluar (bursa), platforma multilaterale për tregtim dhe platforma e organizuar për tregtim themelohen në mënyrën e njëjtë si dhe në shtetet tjera të Bashkimit Evropian. Në pajtim me Ligjin e ri për tregun maqedonas të kapitalit do të tregtohet me të gjitha instrumentet financiare me të cilat tregtohet në tregjet e Bashkimit Evropian, me çka do të rritet oferta dhe mundësia për investim edhe në tregun vendor.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ

Основната цел на Предлогот на Законот за финансиски инструменти е негово усогласување со Директива 2014/65/ЕУ за пазари на финансиски инструменти и другите релевантни директиви од областа на пазарот на капитал.

Законот чие донесување се предлага се заснова врз следните начела:

- стручност, професионалност и висок степен на професионална одговорност на вработените во инвестициските друштва, Пазарниот оператор, Централниот депозитар за хартии од вредност и на вработените во Комисијата за хартии од вредност;
- непристрасност и независност при вршењето на надзорот на Комисијата за хартии од вредност
- транспарентност во работењето на Комисијата за хартии од вредност.

Со Предлогот на Законот:

-се уредува инфраструктура на македонскиот пазар на капитал која ќе кореспондира на оние во земјите на ЕУ, како и лиценцирањето, основањето и организациски барања на инвестициските друштва ќе се врши според стандардите на ЕУ,
- се воведуваат нови платформи за тргување мултилатерлан платформа за тргување (МПТ) и Организирана платформа за тргување (ОПТ) покрај регулираниот паза, односно берзата, на кои барањата за тргување на овие платформи ќе бидат полиберални во однос на барањата за тргување на берзата,
- се воведува категоризација на клиентите на мали и професионални клиенти , врз основа на нивното знаење, искуство, финансиски состојба и инвестициски цели со цел воведување на поголема заштита на малите клиенти заради нивното помало познавање во областа на инвестирањето во финансиски инструменти,
- се воведува пристап заснован на ризик во делот на капиталните барања инвестициските друштва што ќе овозможи заштита на целокупниот финансиски систем,
-се воведуваат попрецизни и пообемни мерки за откривање и спречување на злоупотреба на пазарот што ќе придонесе за постигнување на повисоко ниво на интегритет на пазарот и
- се уредува основање на три нови типови на субјекти (ОМО- овластен механизам за

II. QËLLIMET, PARIMET DHE ZGJIDHJET THEMELORE TË PROPOZIM LIGJI

Qëllimi kryesor i Propozim-Ligjit për instrumente financiare është harmonizimi i ri me Direktivën 2014/65/BE për tregje të instrumenteve financiare nga sfera e tregut të kapitalit.

Ligji miratimi i të cilit propozohet bazohet në parimet në vijim:

specialiteti, profesionalizmi dhe niveli i lartë i përgjegjësisë profesionale i të punësuarve në shoqëritë investuese, Operatori i tregut, Depozituesi qendror për letra me vlerë dhe i të punësuarve në Komisionin për Letra me Vlerë;
paanshmëria dhe pavarësia gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së Komisionit për Letra me Vlerë
transparenca në punën e Komisionit për Letra me Vlerë.

Me propozim-Ligjin:

- rregullohet infrastruktura e tregut maqedonas të kapitalit i cili do të korrespondojë me ato në vendet e BE-së, si dhe licencimi, themelimi dhe kërkesat organizative të shoqërive investuese do të bëhen sipas standardeve të BE-së,
- futen platforma të reja për tregtim, platformë multilaterale për tregtim (PMT) dhe platformë të organizuar për tregtim (POT) krahas tregut të rregulluar, përkatësisht bursës, ku kërkesat për tregtim të këtyre platformave do të jenë më liberalë lidhur me kërkesat për tregtim të bursës.
- futet kategorizim i klientëve në klientë të vegjël dhe profesionalë, në bazë të njohurisë, përvojës, gjendjes së tyre financiare dhe qëllimeve investuese me qëllim futjen e mbrojtjes më të madhe të klientëve të vegjël dhe për shkak të njohurive të tyre më të vogla në sferën investimit në instrumente financiare,
- futet qasje e bazuar në rrezik në pjesën e kërkesave kapitale të shoqërive investuese, që do të mundësojë mbrojtjen e sistemit të përgjithshëm financiar,
- futen masa më precize dhe më vëllimore për zbulimin dhe parandalimin e keqpërdorimit në treg, gjë që do të kontribuojë për arritjen e një niveli më të lartë të integritetit të tregut dhe
- rregullohet themelimi i tre llojeve të reja të subjekteve (MAP - mekanizëm i autorizuar për publikim, ODHK - ofrues i të dhënave të konsoliduara dhe MANJ - mekanizëm i autorizuar për njoftim), të cilët

објавување, ДКП - Давател на консолидирани податоци и ОМИ - Овлатен механизам за извесување, кои што ќе бидат лиценцирани да прибираат податоци за реализираните тргувања на регулираните пазари (берзата и МТО и ОПТ) и да вршат услуги на известување за прибраните податоци, со цел истите да им ги обезбедуваат на инвеститорите, јавноста и на Комисијата за хартии од вредност.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА
Законот чие донесување се предлага не повлекува обврска за обезбедување средства за неговото спроведување од Буџетот на Република Северна Македонија.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ
Законот не повлекува обврска за обезбедување дополнителни финансиски средства за неговото спроведување и материјални обврски за одделни субјекти.

V. ПРЕГЛЕД НА РЕГУЛАТИВИ ОД ДРУГИ ПРАВНИ СИСТЕМИ И УСОГЛАСЕНОТ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН СО ПРАВОТО НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА
Со Предлог Законот се врши усогласување со Директивата 2014/65/ЕУ за пазари на финансиски инструменти и Регулатива (ЕУ) бр. 600/2014 за пазарите на финансиски инструменти – МИФИД II, со Директивата 2013/36/ЕУ за вршење активности на кредитните институции и за пруденцијална супервизија на кредитните институции и инвестициските друштва и Регулатива (ЕУ) бр. 575/2013 за пруденцијалните барања на кредитните институции и адекватност на капиталот на инвестициските фирми и кредитните институции, со Регулативата (ЕУ) бр. 909/2014 за подобрување на порамнувањето на хартиите од вредност во ЕУ и за централни депозитари и други релеванти директиви од областа на пазарот на капитал.

VI. ПРОПИСИ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ДОНЕСАТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
Има потреба од донесување на подзаконски акти.

do të licencohen për mbledhjen e të dhënave për tregtitë e realizuara në tregjet e rregulluara (bursa dhe MTO dhe POT) dhe të kryejnë shërbime njoftimi për të dhënat e mbledhura, me qëllim për t'ua siguruar ato investitorëve, publikut dhe Komisionit për Letra me Vlerë.

III. VLERËSIMI I PASOJAVE FINANCIARE NGA PROPOZIM LIGJI MBI BUXHETIN DHE MJETET E TJERA FINANCIARE PUBLIKE
Ligji i propozuar nuk parasheh detyrim për sigurimin e mjeteve për zbatimin e tij nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

IV. VLERËSIMI I MJETEVE FINANCIARE TË NEVOJSHME PËR ZBATIMIN E LIGJIT, MËNYRA E SIGURIMIT TË TYRE, TË DHËNAT NËSE ZBATITI I LIGJIT SHKAKTON DETYRIME MATERIALE PËR SUBJEKTE TË CAKTUARA

Ligji nuk shkakton detyrim për sigurimin e mjeteve financiare shtesë për zbatimin e tij dhe detyrime materiale për subjekte të caktuara.

V. SHQYRTIM I REGULLATIVAVE NGA SISTEME TË TJERA JURIDIKE DHE HARMONIZIMI I PROPOZIM LIGJIT ME TË DREJTËN E BASHKIMIT EVROPIAN
Me këtë Propozim-Ligj bëhet harmonizimi me Direktivën 2014/65/BE për tregjet e instrumenteve financiare dhe Rregullativën (BE) nr. 600/2014 për tregjet e instrumenteve financiare – MIFID II, me Direktivën 2013/36/BE për kryerje të aktiviteteve të institucioneve kreditore dhe për mbikëqyrjen prudente të institucioneve kreditore dhe shoqërive investuese dhe Rregullativën (BE) nr. 575/2013 për kërkesat prudente të institucioneve kreditore dhe përshtatshmërinë e kapitalit të firmave investuese dhe institucioneve kreditore, me Rregullativën (BE) nr. 909/2014 për përmirësimin e shlyerjes së letrave me vlerë në BE dhe për depozituesit qendrorë dhe direktivat tjera relevante nga sfera e tregut të kapitalit.

VI. RREGULLORE QË DUHET TË MIRATOHEN PËR ZBATIMIN E LIGJIT
Ekziston nevoja për miratimin e akteve nënligjore.